

ERKANÎ'NİN CENGİ TALİH'LE TELLİ KADER HİKÂYESİ

Dr. Doğan KAYA *

Şiirlerinde Erkanî mahlasını kullanan Mehmet Oktay, 1949 yılında Çıldır'ın Güvenocak köyünde doğmuştur. Zülfikar ile Gülfiz'in oğludur. Yedi çocuklu ailenin bir ferdi olan Mehmet Oktay ilkokulu köyünde ortaokulu ise Çıldır'da okumuş, 1962'de son sınıfta iken özel sebeplerden dolayı ortaokuldan ayrılmıştır. Askerliğini Erzincan ve Amasya'da yapan Erkanî geçimini çiftçilikten ve âşıklıktan sağlamaktadır. Mine hanımla evli olan Erkanî, ikisi erkek olmak üzere beş çocuk babasıdır ve halen köyünde yaşamaktadır.

Saza ve şiiri daha çocukken ilgisi olan Erkanî, 1960 yılında DursunDurdağı ve Şeref Taşlıova'dan etkilenmiştir.

Sülâlesinde dedesinin amcaoğlu Hüseyin, ustaca saz çalan birisidir. Şevki alıcı ve Dursun Durdağı ilk saz derslerini ondan almışlardır. Mehmet de sazın inceliklerini Hüseyin Ağa'dan öğrenmiştir. Âşıklıktaki ustası DursunDurdağı'dır. 20 yıl onunla birlikte dolaşmıştır. Kendisi de İsrail Uzunkaya (Seyyatî), Tuna Yaksu, Ömer Dumanoğlu ve Mahmut Yılmaz yetiştirmiştir.

Hemen her konu ve biçimde şiiri vardır ve şiirlerinin sayısı 500'ün üzerindedir.

Karahanlı Murat Yıldız, Şevki Halıcı, Yılmaz Şenlik ve yörenin pek çok âşığıyla birlikte sanatını icra etmiştir. Pek çok âşık programına katılmış, sayısız köy düğününde hikâyeler anlatmış, âşık şiirinin örneklerini sergilemiştir.

Erkanî, kendi tasnif ettiği hikâyeler dâhil 10 hikâyeyi (*Lâtif Şah'la Mihriban Sultan, Sevdakâr ile Gülenaz Sultan, Salman Bey'le Turnatel, Ercişli Emrah, Diligam Yahya Bey, Ali İzzet Bey, Necip Bey, Köroğlu'nun Hasan Paşa Kolu*) anlatabilmektedir. Bunun yanında Âşık Şenlik'in bütün karşılaşmalarını ve serencamını da bilmektedir.

Erkanî'nin musanniflik özelliği de vardır. Bugüne kadar iki hikâye tasnif etmiştir. Bunlar; *Cengi Talih'le Tellî Kader* adlı hikâye ile *Hamit Han ile Zülfünaz* hikâyeleridir.

Bilindiği gibi hikâye tasnif eden âşıklara musannif denilmektedir. Hikâye tasnifleri, âşıkların önemli bir cephesini belirler. Bilhassa Doğu Anadolu ve

---

* *Kaygusuz'un Bilge Torunu Abdurrahman Güzel'e Armağan*, Türk Kültürü Araştırmaları Armağan Dizisi, Ankara, 2016, s. 191-200.

Azerbaycan'da âşıkların pek çoğu hikâye tasnif etmiştir. Hikâye tasnif etmeye; "hikâye düzme" yahut "düzme" de denilir. Bu hikâyelerin içinde, sevilip anlatılmalarından dolayı yurdun geniş bölgesine yayılmış olanları dahi vardır. Bu hikâyelerin önemli bir kısmı aşk hikâyesi niteliğindedir.

Bir âşık tarafından tasnif edilmiş olan hikâyelerden bazıları şunlardır:

Dikmetaşlı Dede Kasım: *Ali Yâr, Cihan ile Abdullah, Masum.*

Göğçeli Elesker: *Hecer Hanım.*

Ardanuçlu Efkarî: *Abdullah Şah, Kandeharlı Burhan Şah, İbrahim Şah.*

Arpaçaylı Mehmet Kasım (Hicranî): *Ahmet, Ferman Bey, Sefil İmran, İskender, Kenanî, Ummanî.*

Çıldırılı Şenlik: *Lâtif Şah, Salman Bey ile Turnatel, Sevdakâr ile Gülenaz.*

Erzurumlu Ruhanî: *Nergis Hanım, Zülbiye Hatun, Yetim Esmâ, Yusuf Çavuş.*

Mevlüt İhsanî: *Bedri Sinan ile Mahperi, Böyle Bağlar, Küçük Ali ile Züleyha, Kürşad Bey, Nahide ile Nizam, Sail Bey, Seyfet Çavuş ile Filiz Hanım, Ülker Sinan, Zafer ile Mahfiruz.*

Murat Çobanoğlu: *Saraç İbrahim, Hamit Han ile Melek Sultan, Ahmet ile Mehmet, Cünun ile Dertli Sultan, Murat Han ile Peri, Adil Şah ile Lale Sultan, Pervane, Emri Eraslan, Âşık Tüccarî, Bayburtlu İrşadî, Yaralı Şahin, Diyarbakırlı Hüseyin.*

Posoflu Âşık Üzeyir (Fakirî): *Ahmet Han, Mustafa Bey.*

Posoflu Müdamî: *Ali Şîr ile Gül, Öksüz Vezir, Yaralı Top, Dürr-i Geylan.*

Reyhanî: *Âşık Gürunî.*

Şeref Taşlıova: *Kırk Çeşmeli Şehir, Bağdat ile Hafız, Gülistan ile Süleyman.*

Tutaklı Divanî: *Muradî, Ömerî.*

Erkanî'nin tasnif ettiği her iki hikâye de manzum ve mensur yapıya sahiptir. Hikâyelerin her ikisi de şahsî arşivimizde bulunmaktadır.

Cengi Talih'le Telli Kader hikâyesinde, iki kardeşin, babalarına ve kendilerine zulmeden üç düşmana karşı yaptıkları mücadeleyi anlatmaktadır.

Hikâyenin özeti şöyledir:

Zekerzim'de İskender Ağa, Albız'da da Zaro Ağa, Ciyahor'da da Cebrail Ağa üç ağa vardır. İskender Ağa'nın Cengi Talih adında bir oğlu ile Telli Kader adında bir kızı; Zaro Ağa'nın İstapan adında bir oğlu, Cebrail Ağanın da bir oğlu vardır.

İskender Ağa'nın yanındaki Çerkez Seyis, iki kardeşi de iyi bir savaşçı olarak yetiştirir. Cebrail Ağa ile Zaro Ağa, ikisi de Telli Kader'e dünür gelirler. Telli Kader, ikisinin de oğlu ile evlenmek istemez. İskender Ağa, onları oyalar ve 6 ay izin ister. Onlar kızı almakta ısrar edince Çerkez Seyis iki kardeşi kaçıırıp Batum'a Remzi Bey'in yanına götürür. Remzi Bey, Çerkez Seyis'ten Telli Kader'i oğlu Rasim Bey'e ister. Kızı Gülbeyaz'ı da Cengi Talih'e verebileceğini söyler. İki taraf da anlaşır, düğün yaparlar.

Bu arada Zaro Ağa, 300, Cebrail Ağa da 500 atlısı ile İskender Ağa'nın üstüne gelirler. Cebrail Ağa da İskender Ağa'nın hayvanlarını gasp etti, arazisine el koydu, taş üste taş koymadı, adamlarını yakalayıp köle eder. İskender Ağa'yı da zindana atar.

Bunu haber alan Çerkez Seyis ve Rasim Bey yanlarında 50 seçme pehlivan alıp İskender Ağa'ya yardıma gelirler. Kısa zamanda önce Cebrail Ağa'yı daha sonra da Zaro Ağa mağlup edip ailece Ermenistan'a sürgüne gönderir. Onların mallarını mülklerini ele geçirirler.

Cengi Talih, daha sonra ağır bir hastalığa yakalanır ve vefat eder. Onun acısına dayanamayan anası, kalp krizi geçirir vefat eder. Bir hafta sonra da İskender Ağa da Hakk'ın rahmetine kavuşur. Üçünün de mezarı yan yana olur. Gülbeyaz ile Telli Kader, kırk gün yoksullara yardım eder. Birlikte Zekerzim'den ayrılırlar. Telli kader babanı, annesini ve kardeşini kaybetmenin üzüntüsüyle yolda kendisini Çoruh nehrine atıp canına kıyar. Remzi Bey, oğlu Rasim Bey ve kızı Gülbeyaz Hanım Batum'a dönerler.

Aradan çok geçmez yaşlı Çerkez Seyis vefat eder. Remzi Bey'in hanımı Fatma, ölenlerin acısına dayanamaz felç olur.

.....

Metin

Cengi Talih'le Telli Kader

Zekerzim'de İskender Ağa, Albız'da da Zaro Ağa, Ciyahor'da da Cebrail Ağa üç ağa vardı. İskender Ağa'nın Cengi Talih adında bir oğlu ile Telli Kader adında bir kızı; Zaro Ağa'nın İstepan adında bir oğlu, Cebrail Ağanın da bir oğlu vardı.

Cengi Talih 15-16 yaşlarında, ablası da 17-18 yaşına geldi.

Günlerin birinde İskender Ağa'ya bir derviş misafir geldi. Bu adam, Hemşin Beylerinin kan davasından Batum'da, 20 yıl hapis yatmış, 5 yıl da sürgünde kalmıştı. Dedi ki:

-Benim adım Çerkez, ama seyislik yaptığım için bana Çerkez Seyis derler.

Çerkez Seyis yay çekip ok atmakta usta biriydi, ama kendisinin nasıl birisi olduğunu gizliyordu. Bir yıl kadar onların yanında kaldı.

İskender Ağa'nın kızına elçiler (dünürler) gelmeye başladı. Albız ağası Zaro Ağa ile Ciyahor Ağa'sı Cebrail Ağa ikisi de İskender Ağa'nın kızına talip olou. Bunların yanında kalan Çerkez Seyis'in hiç birinin kızı almasına gönlü razı olmuyordu.

İskender Ağa, çok zor durumda kaldı.

Öte yandan İskender Ağa'nın oğlu ile kızına Çerkez Seyis, yay-ok dersi verdi. Günlerden birgün Zaro Ağa, adamlarını alıp elçi geldi. İskender Ağa'nın kızı Telli'yi, oğlu İstepan'a Allah'ın emri ile istedi. İskender Ağa dedi ki:

-Ben cevap veremem. Kızımın kendisi bilir. Bana birkaç gün müsaade et.

Telli Kader'e haber gider. O da oturup üç kıta bir söz yazıp Çerkez Seyis'e verdi.

-Götür bunu Zaro Ağa'ya ver, dedi. Bakalım ki ne yazmış?

*Benim kader İstepan'a
Zor görünür Zaro Ağa
Kuru Ağaç yapraksız dal
Bar görünür Zaro Ağa*

*Bu elçilik daha erken
Boş beyhude sevda çeken
Açılmış gülleri diken
Har görünür Zaro Ağa*

*Sözlerimden çıkar mana
Yahşı gelir mi yamana
Telli Kaderİstepan'a
Ar görünür Zaro Ağa*

Çerkez Seyis getirip mektubu Zaro Ağa'nın önüne koydu. Zaro Ağa bir şey anlamadı, aldı cebine koydu. Zaro Ağa, Albız'a gidince mektubu bir daha okudu. Anladı ki; "Bu kız benim oğlumu istemiyor."

Öte yandan Ciyahor Ağa'sı da günlerden birgün Telli Kader'e elçi geldi. İskender Ağa, yine kızına sordu. Kızı ona da red cevabı verdi.

Telli Kadar ile Cengi Talih, Çerkez Seyis'i o kadar sevmişlerdi ki olursa da o kadar olsun. Bunlar aralarında konuştular. Kızı almak için savaş çıkacak. "Savaş olursa bizim gücümüz bunlara yetmez. En iyisi mi biz buradan göçelim." dediler. Ama İskender Ağa'nın bir yere sığması mümkün değil.

Cengi Talih, babasından üç ay müsaade istedi. Arkasından da bakalım ne dedi:

*Burda senden bir müsaade isterem
Gidip gene geleceğim babacan
Demek ki gidip de geriye dönmez
Gelip seni bulacağım babacan*

*Kelle dolduracam kaynar kazana
Bir kılıç vuracam çirkin azana
Zekerzim'de yuvamızı bozana
Burda kılıç çalacağım babacan*

*Çok fazla cenk edip yorulmayasın
Gönlüne küsüp de kırılmayasın
Sen **Cengi Talih**'e darılmayasın
Yer yurdumuz alacağım babacan*

Ağa'nın Serker Semender adında güvendiği bir adamı vardı. Çok zihinli, akıllı bir serker idi.

-Ağa! İzin ver bunlar gitsin.

Çerkez Seyis, dedi ki:

-Cengi Talih! Albız Ağa'sı ile Ciyahor Ağa'sı senin baban İskender Ağa'nın üstüne gelecekmiş, ne diyorsun, söyle bakalım?

Orada Cengi Talih, bakalım Çerkez Seyis'e ne söyledi:

*Babam mağlup olur ise
El ne diyer Çerkez Seyis
Sen kendine güvenirsen
Kol ne diyer Çerkez Seyis*

*Sözlerinin manasında
Babam helal hanasında
Gösterince aynasında
Göl ne diyer Çerkez Seyis*

*Destanımın avazında
Mana verir nevazında
Cengi Talih'in sazında
Tel ne diyor Çerkez Seyis*

Beri taraftan Çerkez Seyis, İskender Ağa'ya;

-Kız yüzünden cenk olabilir. Bu Ağa'larla savaşa girsen seni yenerler. Sen en iyisi altı ay zaman iste." dedi.

İskender Ağa, Zaro Ağa'ya; "Oğlum Cengi Talih hastalandı. Bana bir-iki ay müsaade edin." diye bir mektup gönderdi. Üç ay da "Oğlum hastadır lokmana götüreceğim." Cebrail Ağadan izin istedi.

Çerkez Seyis yeterli altınını parasını ayarladı. Cengi Talih ile Telli Kader'i aldı, doğru Batum'a, Çerkez eline gitti. Çocukları pehlivan elbisesi giydirip çalıştırmaya başladı.

Çerkez beyi Remzi Bey vardı. Onun da bir oğlu vardı Rasim Bey adında. Çerkez Seyis, Remzi Bey'e dedi ki:

-Ben temiz bir ailenin iki çocuğunu kaçırdım. Zaroo Ağa diye biri, çocuklardan birini öldürüp öbürünü de zorla oğluna alacaktı. Ancak bu kız senin oğluna layıktır.

Remzi Bey'in hanımı Fatma, oğlu Rasim Bey'i alıp geldi. Baktılar ki ne görsünler, kız, Çerkez Seyis'in dediğinin on katı fazla güzel. Kıza âşık oldular. Dedi ki:

-Çerkez Seyis! Sen bunların babası sayılırsın. Kızı oğluma ver, ben de kızım Gülbeyaz'ı Cengi Talih'e vereyim. Bunlar anlaştilar, düğün hazırlığına başladılar.

Beri taraftan altı ay dolmasına az kaldı. Bir yandan Zaro Ağa, bir yandan Cebrail Ağa;

-Telli Kader'i ne yaptın, diye İskender Ağa'yı sıkıştırdılar.

Zaro Ağa, 300 atlısını alıp geldi. Bunu duyan Cebrail Ağa da 500 atlısını alıp İskender Ağa'nın bir yanını kesti.

Nerden haber verelim; Cengi Talih ile Telli Kader'den. Bunlar düğün yapıp muratlarına erdiler.

Bu arada, İskender Ağa perişanlamış, sanki ölüm vakti gelmişti. Cengi talih de anasını babasını göresimişti, içine hasretlik çökmüştü.

*Dinle beni kayın baba
Vatanımı özlemişem
Yada düştü ana baba
Vatanımı özlemişem*

*Ben gelince zarda idi
Örölmüş bir tarda idi
Babam anam darda idi
Vatanımı özlemişem*

*İhtiyaç vardı zamana
Cenk Talih kim kahramana
Zulüm varımış insana
Vatanımı özlemişem*

Çerkez Seyis, Cengi Talih, Telli Kader her biri bir başpehlivan idi. Çerkez Seyis, Telli'nin eşi Rasim Bey ve yanlarında 50 kişilik seçme pehlivanı da yanına alıp Batum elinden yola çıktı.

Bu arada Zaro Ağa, İskender Ağa'yı yakalamış, eşinin de kendisini de elini kolunu bağlamış, Albız şehrinde Zeyrek kuyularına atmıştı. Ölmeyecek kadar bakımını yapıyor, her gün de ifadeye çekiyordu.

Cebrail Ağa da İskender Ağa'nın hayvanlarını gasp etti, arazisine el koydu, taş üste taş koymadı, kalan askerleri yakalayıp köle etti.

Nerden haber verelim; Cengi Talih, Telli Kader'den. Bunlar 50 kişilik pehlivan ile Zekerzim şehrine geldiler. Bir de ne görsünler; askerler esir alınmış, evleri yıkılmış, harap olmuş.

O gece bir hazırlık yaptılar. Yaylarını oklarını gözden geçirdiler, kılıçlarını yağladılar. Köyün çevresindeki Cebrail Ağa ile Zaro Ağa burada ağalıklarını ilan etmişlerdi. Ağa'nın yerine, SerkerSemender'in de gözünü oymuşlardı, zavallı perişan vaziyetteydi.

Zaro Ağa ile Cebrail Ağa, Cenk Talih'in Telli Kader'in baba yurtlarına geldiği haberi geldi. Haberi alan Ağa'lar, ne yapacaklarını düşünmeye başladılar.

Cengi Talih aldı sazı bakalım baba yurdunu perişan vaziyette görünce kendisi daha fazla tutamadı, şunları söyledi:

*Vatanım mı değişmiş ben mi değiştim
Rüyaya hayala düşe dönmüşem
Bahar mı değişti yaz mı değişti
Ağustos ayında kışa dönmüşem*

*Babam İskender'nennedi bu dava
Zindana koydular bova bedava
Dediler gelenler kuru bir hava
Belki düşündüler boşa dönmüşem*

*Arayıp da babam anam bulmağa
Başlarına paslı kılıç çalmağa
Zaro'ynan Cebrail rehin almağa
Niyet edip bir savaşa dönmüşem*

Cenk Talih ile Telli Kader, geceyi uykusuz geçirdi. Sabahı bekler ama herkes istirahatını yaptı.

Zaro Ağa, İskender Ağa ile karısını zindandan çıkarıp sorguya çekti.

-Telli Kader ile Cenk Talih gelmiş diyorlar.

İskender Ağa;

-Ben geleceğini söylemişim sana, dedi.

-Şimdi sen mi gider Telli Kader'i getirirsin, yoksa ben gidip onun da kocasının da ölüsünü mü getireyim, dedi Zaro Ağa.

İskender Ağa'nın bir şeyden haberi yok. Çocuklarını ölümden uzaklaştırdığını biliyordu. Ama çocuklarının evlendiklerini hiç kimse söylememişti, bilmiyordu.

İskender Ağa' dedi ki:

-İstersen beni öldür, istersen serbest bırak. Ben gidip kızıyla konuşayım. Gelip durumu sana söylerim. Ondan sonrası sen bilirsin.

O da;

-Seni bırakırsak, daha gelmezsin. Sen, en iyisi mi kızına bir mektup yaz, dedi.

İskender Ağa, mektup yazdırıp kızı Telli Kader'e gönderdi. Dedi ki mektubunda: "Kızım! Hayatımız sana bağlıdır."

Mektup Telli Kaderin eline geçti. Getiren elçiyle de bir mektup Telli Kader bir mektup gönderdi. Zarfı elçiye kapalı olarak verdi. Zarfın içinde ne vardı, onu Zaro Ağa ile babası İskender Ağa açıp okuyacak.

*Dinle sözlerimi sen Zaro Ağa
Sözüm tamamına yetti gelmişem
Sen bir Zaro Ağa bende bir zenne
Anladım ki ömrün bitti gelmişem*

*Kimi yarı erkek kimi de karı
Zehir yılan alır balı da arı
Albız'dakuracam ölüm pazarı
Vakit tamam horoz öttü gelmişem*

***Telli Kader** söyler öz ahvalında
Hiç gözü yok bu dünyanın malında
Bakıyorum bizim dağın dalında
Akşam oldu güneş battı gelmişem*

Mektubu açtı okudular. Zaro Ağa dedi ki:

-Senin kızın tam bir şair. Bileğinden dili daha güçlü gözüküyor.

İskender Ağa da dedi ki:

-Ağa ben biliyorum ki kaşık kepçeden büyüktür. Ne düşünüyorsan bir an evvel yap.

Biz neden haber verelim; Cebrail Ağadan... Cengi Talih, onun üstüne 15 kişilik bir kuvvet gönderdi.

-Gidin, Cigahor'da üç gün içinde Cebrail Ağa'nın malını mülkünü viran edin gelin, dedi emir verdi.

Gittiler, Cebrail Ağa'ya teslim olmasını söylediler, o da teslim olmadı. Bunlar birbirlerine giriştiler. Bir saat sonra Cebrail Ağa'yı teslim aldılar. Alabilecekleri malları aldılar, köyünü virana ettiler. Cebrail Ağa'yı ailesiyle birlikte Zekerzim'e getirdiler. Cebrail Ağa'yı da oğlunu da hapsettiler. Ondan sonra yönünü döndüler Zaro Ağa'ya.

Cengi Talih, babası İskender Ağa'yı sağ salim kurtarmak için Zaro Ağaya bir şiir yazdı.

*Belki seni affederim
Babam al gel Zaro Ağa
Budur yalnızca kederim
Babam al gel Zaro Ağa*

*Rehin alacam özünü
Dinlemem hiç kem sözünü
Tutar oyaram gözünü
Babam al gel Zaro Ağa*

*Yeter sabrım da tükendi
Seni azat etsin kendi
Kendinde ol az efendi
Babam al gel Zaro Ağa*

*Yeter Zaro Ağa yeter
Hasretlik sinemde tüter
Yurdunda da baykuş öter
Babam al gel Zaro Ağa*

*Etme boşuna bahane
Basit değil ana baba
Cenk Talih diyor ki sana
Babam al gel Zaro Ağa*

Zaro Ağa, kabul etmiyor. Oğlu İstepan'la oturup konuşuyorlar. İstepan diyor ki:

-Baba Telli Kader'in eli elime, İskender'in de eli Cengi Talihin eline. Bu şekil bir anlaşma yap. Olmazsa bir derin kuyu kazdır. Üzerini toprakla kapa. Onun üstüne de 40 koyun öküzle, bir sal çek. Onlar kırk koyun öküzü bile toplayamaz. Ama onlar Telli Kader ile Cenk Talih'in ne kadar kuvvetli olduklarını bilmiyorlardı. Zaro Ağa, oğlunun dediklerini yazıp Cengi Talih'e gönderdi.

"Telli Kaderin eli İstepan'ın eline, anan ile babanın eli de senin eline" deyince Cenk Talih düşündü. Çerkez Seyis ile damadı Rasim Bey'le çözüm aradılar. Cengi Talih, teklifi kabul etti. Değişim Senger bölgesinde olacak.

Telli Kader heyecanlandı. Dedi dinle Çerkez Seyis:

*Biran önce belki görem
Babam anam ne haldadı
İstese canımı verem
Babam anam ne haldadı*

*Haber gittiği o anda
Altı aylık bir zamanda
Dara çekildi zindanda
Babam anam ne haldadı*

*İçim dolu gamlı keder
Ne çekti ihtiyar peder
Düşünüyor **Telli Kader**
Babam anam ne haldadı*

Söz tamam yetti.

Her iki taraf Serger bölgesine geldi. İstepan Telli Kader'in elinden tutar tutmaz, Telli Kader onu bir çarptı dizinin altına aldı. Cengi Talih de ne kadar asker varsa teslim aldı. İstepan'ı elini arkadan bağlayıp Albız'a götürdüler.

Zaro Ağa da İskender Ağa'yla hanımını eli kolu bağlı şekilde dışarı çıkardı. Kendisi de kaderi karşılamaya geldi. O anda 50 kişilik kuvvet 500 kişilik kuvveti yok etti, teslim aldı, Albız'ı viraneye çevirdi.

İskender Ağa ile hanımını kurtardılar. Zaro Ağa ile hanımını teslim aldılar, malını mülkünü ele geçirdiler. Ne ki aç çıplak var ise onlara dağıttılar. İskender Ağa tekrar köyüne geldi, oturdu. Zaro Ağa'nın hanımı ile Cebrail Ağa'nın hanımını karşı karşıya oturttu.

-Ben 6 aydır ben ne çektim! Şimdi dedi kendi cezanızı kendiniz verin.

Cengi Talih, bir ay meydanlarda savaşmıştı. Bir hastalığa yakalandı. Kayınbabası Remzi Bey'e bir mektup gönderdi. Remzi Bey, yola çıktı, bunların yanına geldi. Cengi Talih, kayınbabası ile babası İskender Ağa'ya;

-Hiç kimseye açıklamayın, benim hastalığım çok ağır. Orda şunları söyledi:

*Akıttım gözyaşım Ceyhun eyledim
Sabır ettim biraz dindi babacan
Aldanmışım dünya cilve süsüne
Canım ataş aldı yandı babacan*

*Hangi Süleyman'dı kaldı tahtında
Ömür boyu çilesizdi bahtında
Başımı kaldırdım öyle vaktinde
Ay da bir buluda sindi babacan*

*Esen rüzgâr yele derdim söyledim
Bilemedim ben feleğe n'eyledim
Ömür tamam oldu akşam eyledim
Güneş dağ ardına indi babacan*

Cengi Talih diyor geçti zamana
Dizilir de yatar herkes yanyana
Sonu kara toprak var kabristana
Bas taşıma baykuş kanar babacan

Kayınpederin ile babası;

-Oğul bunları Ermenistan'a sürgüne gönder, dedi.

Cengi Talih, Cebrail Ağa'yı da Zaro Ağa'yı da ve ailece Ermenistan'a gönderdi.

Cengi Talih'in hastalığı ilerledi. Üç ay içinde ecel nişanesi Cenk Talih'in yüzüne düştü. Eşi Gülbeyaz, Cenk Talih'i çok seviyordu. Onun bu haline dayanamadı ağladı. Cenk Talih, bakalım onun gözünden akan yaşlara ne dedi:

*Belki dedim talih bana yâr ola
Kaderim yüzüne gülmez Gülbeyaz
Kim diyerdi dünya bana darala
Hiç kimse kalbimi bilmez Gülbeyaz*

*Anam babam yanar ağlar dil ile
Güzel ağla erkân ile yol ile*

*Kolumu kaldırdım ipek mendille
Elim gözyaşımı silmez Gülbeyaz*

*Ben **Cengi Talih**'im libasım gamdı
Allah sınar kulun bu imtihandı
Azrail'im gelmiş günüm tamamdı
Bu dünya kimseye kalmaz Gülbeyaz*

Söz tamamına yetti.

Cengi Talih, gece Hakk'ın rahmetine kavuştu. Sabah oldu, bunu defnettiler. Onun acısına dayanamayan anası, kalp krizi geçirdi. Arası bir hafta geçmedi İskender Ağa da Hakk'ın rahmetine kavuştu. Üçünün de mezarı yan yana oldu.

Gülbeyaz ile Telli Kader, kırk gün gelene gidene hayır işledi. Kırk gün sonra Zekerzim im elini ne var ne yok fakir fukaraya paylaştırdı.

Bunlar hep birlikte Zekerzim'den ayrıldılar. Yanlarına kırk yıl İskender Ağa'ya serkerlik yapmış Semender'i de aldılar, yola çıktılar.

Yola çıkarken Telli Kader geriye döndü, son bir defa Zekerzim'e baktı. İçi doldu bakalım orada ne söyledi:

*Hayıf oldu yazık gurbet
Elde yatar babam anam
Kardeş ana bir de baba
Çölde yatar babam anam*

*Yurdunda baykuşlar öttü
Kızı gurbet ele gitti
Ağzım içinde tüy bitti
Dilde yatar babam anam*

*Dert kalbimden silinmez hiç
İçimi yâreler bu göç
Kem talihle oldular üç
Kolda yatar babam anam*

*Adım atmaz ön karanlık
Haktan gada geldi anlık
Hak emriyle kaç bin yıllık
Yolda yatar babam anam*

Telli Kader söz az gibi

*Kalbim olmuş kar buz gibi
Kem Talih Gülbeyaz gibi
Dulda yatar babam anam*

Söz tamamına yetti.

Bunlar yol revan oldular. Batum'a doğru giderken, Telli Kader'in içi yandı. Eşi olan Rasim Bey'e döndü dedi.

-Rasim Bey! Bana olan haklarını helal et. Bu Çoruh nehrinde bir su içeyim, belki ateşim söner.

Rasim Bey:

-Bu su kara bulanık akıyor içilmez, az sabret ileride çeşmeler var, dedi.

Telli Kader;

-Bir elimi yüzümü yıkayayım, dedi.

Yüksek bir kayanın başından kendini aşağıya attı. Çoruh nehri bunu alıp götürdü. Bu figanı duyan Serker Semender de kendini suya salladı.

Baba Remzi Bey, oğlu Rasim Bey ve kızı Gülbeyaz Hanım Batum'a döndüler. Çerkez Seyis de yaşlıydı o da öldü. Evde yol bekleyen Remzi Bey'in hanımı Fatma, bu acıları işitince felç oldu.

Remzi Bey;

-Oğul bize bir âşık bul, bizim bu halimize bir söz söylesin. Hak kullarını sınar, demişler. Belki biz de sınındık.

Çıldır'dan bir âşık buldular. Âşık bakalım onların haline ne söyledi:

*Ne tapu kesen var ne senet alan
Bu feleğin kanununda neler var
Birgünektirdiyi bir gün de biçer
Yel savurur harmanında neler var*

*Ömürden geçirir günler yel kimi
Ayırır eş dosttan yapar el kimi
Çare bulmaz ne doktoru hekimi
İlaç etmez lokmanında neler var*

*İster yüz bin geçir hemdemi demi
Kim dinler ki derdi gamı sitemi
Ömür biter gelir sessizce gemi
Azrail'in limanında neler var*

*Kalbinin sektesi bir günde atar
Zamanı gelince günde ters batar*

*Ana oğul baba yan yana yatar
Kucak açmış toprağında neler var*

*Dünyayı eritip süzdüđü zaman
Bařa gelenleri çözdüđü zaman
Gerçeđi doğruyu yazdığı zaman
Âşık Memet destanında neler var*

x

x

x